

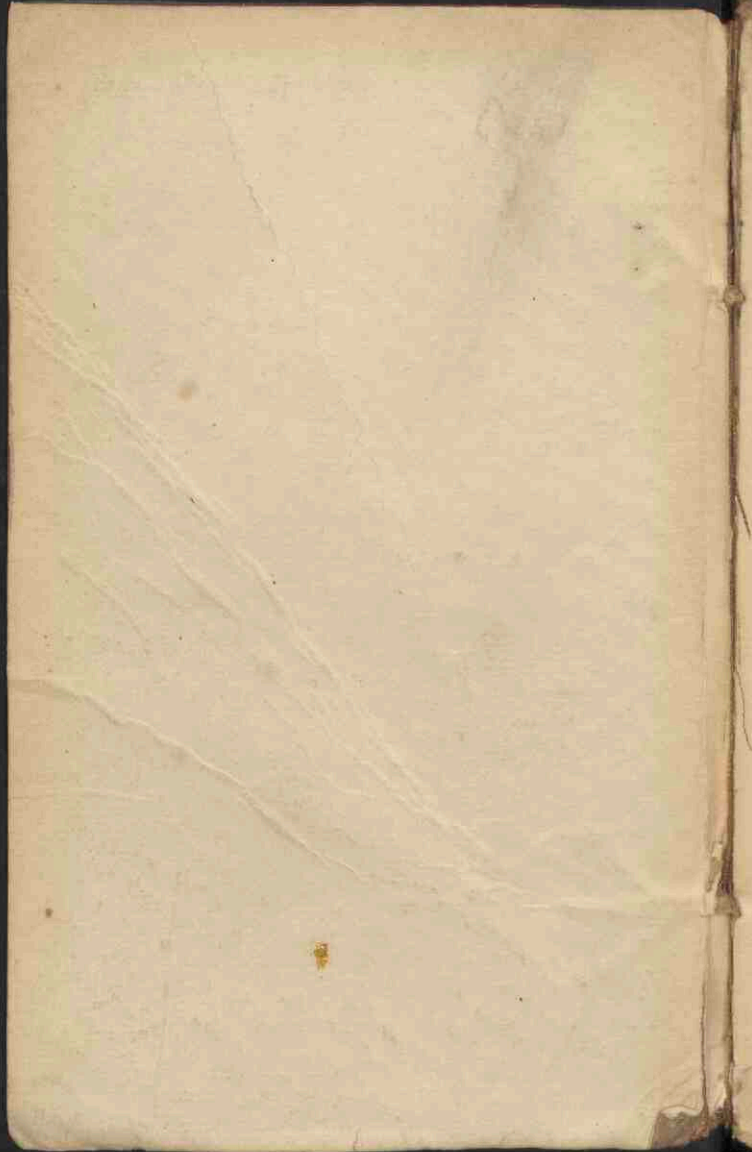
De koopman van Smirna ...

<https://hdl.handle.net/1874/372093>

Tooneelstukken

Te WINKEL

No. 936

Dr. J. G. Wibel

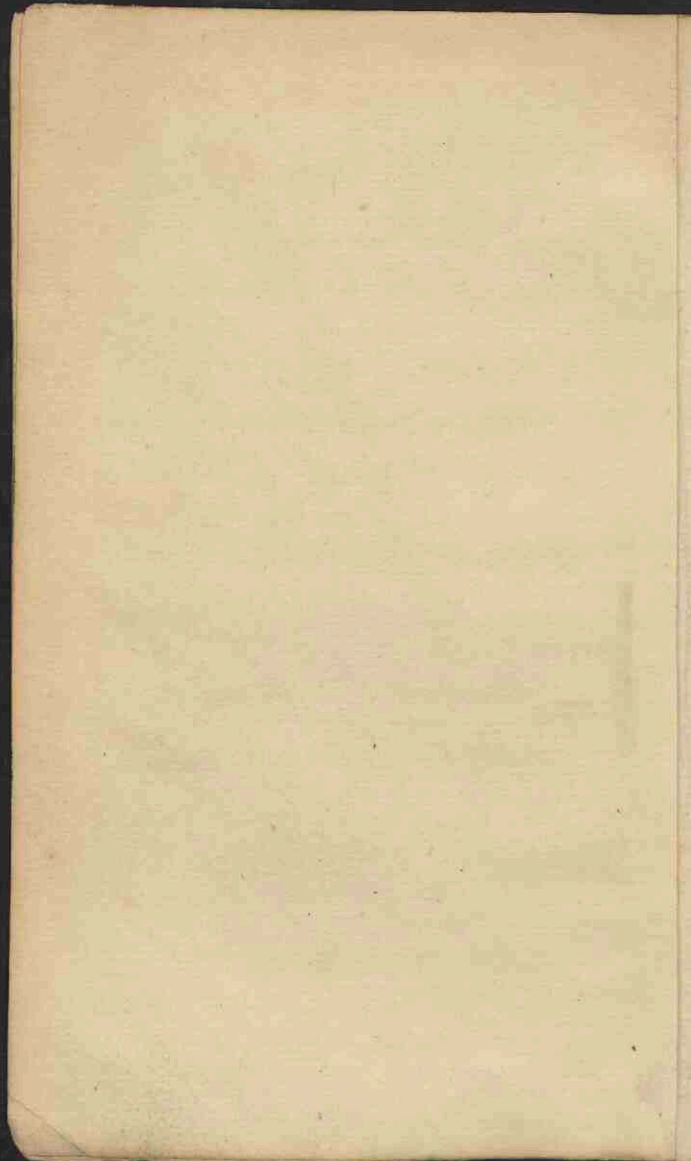
Champförl - M. G. de Cambon - vider N: 178 b

Ducange - Rabbot ~~Wasser~~ N: 393 a

Kotzebue 1776 N: 457 a

N: 912 a.

Jffland - Engelmann

936!

DE
 KOOPMAN
 VAN
 SMIRNA.
 IN EEN BEDRUF.
 GEVOLGT NAAR HET FRANSCH
 VAN DEN
 HEER DE CHAMPFORT.

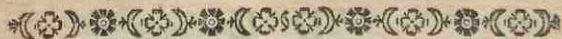
DOOR MEVROUWE M. G. DE CAMBON
 GEBOOREN VAN DER WERKEN.

T W E E D E D R U K

Zoo als het tegenwoordig vertoond word, op den
 Rotterdamschen Schouwburg met de naamen
 der Vertooners aldaar.

IN 'S H A G E,
 BY H. CONSTAPEL, Boekverkooper.
 M D C C L X X V I.

V E R T O O N E R S .

HASSAN, Turk, woonende te Smirna. Mr. RYPLAND.

ZAYDE, Vrouw van Hassan. Juffrouw MOLLSTER.

HILDESTEYN, Hollander, woonachtig te Marseille. Mr. SARDET.

AMELIA, Françin, verlooft aan Hilslein. Juffrouw MOLL.

KALÉD, Handelaar in Slaaven. Mr. CORVER.
NÉBI, een Turk. Mr. SPATSIER.

FATMÉ, Slavin van Zayde. Juffrouw WOUTERS.

ANDREAS, Knecht van Hildestein. Mr. EVERS.
Een Spanjaard. Mr. MALLET.

Een Italiaan. Mr. VAN NECK.

Een Duitfcher. Mr. TIALLINGIUS.

Een oude Turkfche Slaaf. Mr. RIVIER.

Het Spel speelt te Smirna, in een Tuin, toebeboorende aan Hassan en Kaléd, welker twee Huizen over elkander aan den oever der Zee zyn geplaatst.

D E
K O O P M A N
V A N
S M I R N A.

E E R S T E T O N E E L.

H A S S A N.

En leed, dat voorby is, is maar een droom, zegt men; ik acht het beter; het dient om een tegenwoordig geluk meer te doen waardeeren. 't Is nu twee jaaren geleden, dat ik een Slaaf was by de Christenen te Marseille, en 't is heden, op deezen dag zelve, juist één jaar, dat ik het mooiste Meisje van Smirna trouwde; dat is een groot onderscheid. Schoon ik een goed Mahomettaan ben, ik heb maar eene Vrouw; myne Gebuuren hebben er twee, vier, vyf, zes, en om wat te doen? dat duld de wet.... maar, by geluk, zy gebied het niet. De Franschen hebben gelyk dat ze 'er niet meer als eene neemen. Ik weet niet of ze die beminnen; ik voor my bemin ten hoogsten de myne.... Maar zy vertoest wel om een luchtje te komen scheppen. Ik houw haar in geen bedwang; 't is niet goed de Vrouwen te ówingen; men heeft my in Vrankryk gezegt dat zulks onheil baart.... daar is zy.

II TONEEL.

HASSAN. ZAYDE.

HASSAN.

G Y komt wel laat beneden, myn waarde Zayde!

ZAYDE.

Ik hebb' my vermaakt door van myn gallery de Scheepen in de Haven te zien komen; my dacht ik zach een' grooter toeloop dan naar gewoonte: zouden onze Zeerovers ook eenigen buit gemaakt hebben?

HASSAN.

Zy hebben in langen tyd niets opgedaan; en in waarheid ik ben daarom niet rouwig; zedert dat een Christen my uit de slaverny verlosste, en my aan myne waarde Zayde heeft weer gegeven, is het my onmogelyk hen te haaten.

ZAYDE.

En waarom zou men hen haaten? om dat zy onze geheiligde Propheet niet kennen? zyn zy niet genoeg te beklagen? ten andren ik bemin hen, ik. Het moeten goede luiden zyn, zy hebben maar eene Vrouw, dat vind ik pryslyk.

HASSAN, *Glimlaghende.*

Ja! maar daar en tegen....

ZAYDE.

Wat?

HASSAN.

Niets! (*ter zyden.*) Waarom haar dat gezegt? moet ik dit aangename denkbeeld ontruften? (*bard.*) Ik heb gelofte gedaan om alle jaaren een' Christen vry te maaken; indien onze Lie-

den

den op deez' dag, die juist de Verjaardag van myn Huwelyk is, eenige Slaaven hadden ingebragt, zou ik gelooven, dat de Hemel myne erkentenis zegent.

Z A Y D R.

Hoe zeer beminne ik uw' Verlosser, zonder hem te kennen! ik zal hem nooit zien... ik hoop het niet ten minsten.

H A S S A N.

Zyn beeltenis zal altoos in myn hart geprent blyven. Welke eene ziel! Had gy gezien! Men kocht eenige onzer Meêgezellen vry: ik lag op den grond uitgestrekt: ik dacht aan u, en zuchtte: een Christen nadert my, en vraagt my na de oorzaak myner droefheid. Men heeft my ontrukkt, antwoordde ik, aan eene Minnares, die ik aanbidde, ik was op het punt van met haar te trouwen, en ik zal, verre van haar verwydert, sterven, by gebrek van twee hondert Sequynen. Naauwlyks had ik dit gezegt, of zyne oogen werden vol traanen. Gy zyt afgescheiden van 't geen gy bemint? zeide hy: zie daar myn Vriend! daar zyn de twee hondert Sequynen keer wedet tot uwent, weesgeinckig, en haat de Christenen niet. Ik stond op in drift, en viel weer neder aan zyne voeten, ik omhelsde die; ik uitte uwen naam al snikkende; ik vroeg hem den zynen, om hem zyn geld by myne terugkomst, te kunnen doen bezorgen. Myn Vriend! hervatte hy, my by de hand neemende, my was onbekent dat ge my dat geld kostt weer geeven; ik wilde een daad van menschlievenheid berrachten; staa toe, dat dezelve niet verandere in eene eenvoudige leening en geld-wisseling! Gy zult myn naam niet wreten. Ik was verleegen, en in verrukking opgetoogen, hy vergezeldte my tot aan den

6 DE KOOPMAN

Sloep, alwaar wy met de traanen in de oogen van elkander scheidden.

Z A Y D E.

De Hemel zegene hem in eeuwigheid! gewis hy zal gelukkig zyn met zulk een gevoelig hart.

H A S S A N.

Hy maakte zich gereed, om zich met eene Jonge Juffer te gaan verbinden, die hy van Malta moest gaan haalen.

Z A Y D E.

Hoe moet zy hem beminnen!

III T O N E E L.

ZAYDE. HASSAN. FATME'.

Z A Y D E.

Wat komt gy ons berichten Fatmé? Gy schynt buiten adem.

F A T M E'.

Daar zyn een deel Christen Slaaven aangekomen. De Armeniër, wien 't u spyt tot Gebuur te hebben, en dien gy zoo zeer versacht, om dat hy menschen verkoopt, heeft er een stuk of twaalf gekogt, en er reets alweer eenige van overgedaan.

H A S S A N.

Dit is dan de dag, waar op ik aan myne gelofte zal kunnen voldoen. Ik zal het vermaak hebben, om op myn' beurt Verlosser te weezen.

Z A Y D E.

Zal het eene Vrouw zyn, die gy vry zult maaken, myn waarde Hassan?

H A S S A N, *Glimtogchende.*

Waarom? dit ontrost u? Gy vreest dat het voorbeeld,....

Z A Y D E.

Z A Y D E.

Geensints! 'k ben zonder vrees. Ik hoop dat gy my nimmer zulk een onverdraaglyk verdriet zult veroorzaaken.... Gy verstaat my niet. Zal het een Man weezen?

H A S S A N.

Voorzeeker.

Z A Y D E.

En waarom geene Vrouw?

H A S S A N.

't Is een Man, die my heeft vry gemaakt.

Z A Y D E.

't Is een Vrouw, die gy bemint.

H A S S A N.

Ja! Maar, Zayde! het geweeten wat toegegeeven! een arm Mansperfoon in slaverny is ten nitersten rampspoedig, terwyl eene Vrouw in Smirna in Constantinoplen, in Tanis, noch in Algiers nimmer te beklagen is; de Schoonheid vind overal haar Vaderland. Kom 't moet een Man zyn, indien gy 't my toestaat.

Z A Y D E.

Het zy zoo! dewyl ge 't zoo begeert.

H A S S A N.

Vaarwel! Ik vlieg heen om myn geldbeurs te haalen; een goed Mufelman moet niet zonder gereede penningen voor een Armeniër verschynen, en vooral niet voor een gierigaart, gelyk deeze is.

IV. T O N E E L.

Z A Y D E F A T M E'.

Z A Y D E.

MYn Echtgenoot heeft iets voorgenoomen, waarde Fatmé? hy bereid my een' Feestdag.

dag. Ik doe even of ik niet wist hoe dit in zyn werk gaat; maar ik wil hem ook verrassen op myn' beurt... Ik hoor gerucht... dat zal gewisselyk Kaled met zyne Slaaven zyn. Ik wil die ongelukkigen niet zien; dit zou my te veel bedroeven... Volg my, en voldoe striktelyk aan het geen ik u bevelen zal.

V. T O N E E L.

KALED. HILDESTEN. AMELIA. ANDREAS.
EEN DUISCHER. EEN SPANJAARD.
EEN ITALIAAN, gekluifert.

K A L E D.

NOoit was men zoo driftig in het koopen van myne Waar. 't Is wel te zien, dat 'er in langen tyd geen Slaaven werden gemaakt. Het moest vrede zyn! Voorwaar, dit was wel ongelukkig!

H I L D E S T E I N

O rampspoed!... o trouwverbond, dat myn hoopen streelde!... myn waarde Amelia!

K A L E D, *rontom zisnde.*

Wat is 't?... Men zegt dat 'er Landen zyn daar de slaverny niet bekend is... die Landen deugen niet! zou ik daar myn fortuin hebben kunnen maaken? Ik hebb' op deesen dag reets verscheiden voordeeltjes gehad, onder anderen hebbe ik my ontdaan van dien ouden Slaaf, die een menigte verroeste kopere Gedenk-Penningen uit zyn' zak haalde, duizende jaaren ouder dan hy zelve, welke hy bekeek met even veel eerbied als een goed Muselman voor de gedenk-kist van Mahomet toont. Dat soort van Luiden
kun-

kunnen wy niet ligt kwyt raaken, ik heb 'er ondervinding van. Noch ben ik bly, dat ik my verlost zie van dien Franschen Doctor. Laat ons binnen gaan. Treed toe.... wat komt daar? 't Is Nebi, hy ziet 'er boosaardig uit; zou hy berouw hebben van zyn koop?

VI. T O N E E L.

N E B I. De voorgaande.

N E B I.

K Aled! ik kom je aanzeggen, dat je zult dienen te besluiten, om je Slaaf weerom te neemen, en my myn geld weer te geeven, of dat je voor den Kadi zult moeten verschynen.

K A L E D.

En waarom dat? Van welk een Slaaf spreekt gy? Is 't van dien Werkman, van dien Koopman? Ik zal die met al myn hart terug neemen.

N E B I.

't Is er verre af! Gy doet of ge me niet verstaat. Ik meendien Franschen Doctor. Geef my myn geld te rug, of kom voor den Kadi.

K A L E D.

Hoe dat? Wat heeft hy dan gedaan?

N E B I.

Wat hy gedaan heeft? Ik hebbe in myn Serail eene jonge spaansche Schoonheid, die tegenwoordig myne Favorite is, zy is ziek, en weet je wat hy haar ten raad geeft?

K A L E D.

Neen, op myn eer!

10 DE KOOPMAN

N E B I.

Haar Vaderlandsche Lucht. Doed hy my niet een wonder dienstbewys?

K A L E D.

Wel!... de Vaderlandsche Lucht!... ik, voor my, vaar wel als ik in myn Vaderland ben.

N E B I.

Welk een Doctor! Hy geneest, ongetwyfelt, zyne Zieken niet, dan wanneer zy vyf hondert uren van hem af zyn. De Gekskap! 't is een geluk voor hem, dat hy aan myn toorn ont-inapt is: hy is in myn Tuin gevlugt; maar myne Slaaven vervolgen hem, en gaan hem u weerbrengen. Myn geld! Myn geld!

K A L E D.

Uw geld! O de koop is goed! Zy blyft gedaan.

N E B I.

Zy blyft gedaan? Voorzeker niet, by Mahomet! Ik zal voor deeze reis my recht doen verschaffen. Gy hebt nu voordeel gedaan met de noodzakelykheid, die my een Doctor deed zoeken; 't was met weertzyn dat ik myn toevlugt tot u nam, maar ik laat my dus niet bedriegen: gy denkt dat dit u weer zoo zal gelukken gelyk voorleden Jaar, toen gy my dien Geleerden hebt verkogt.

K A L E D.

Welk een Geleerde?

N E B I.

Ja! Ja! die Geleerde, die geen onderscheid wist te maaken, tusfchen Koorn en Tarw, en die my zes hondert Sequynen deed verliezen, door myne Landeryen te bezaajen volgens eene nieuwe wyze van zyn Land.

K A L E D.

Wel nu! kan ik dat helpen? waarom laat

je Landeryen ook door Geleerden bezaaijen? weeten die daar iets af? heb je geen Arbeiders? geef die wel te eten en te drinken, laat hen werken, en bekyk ze dan eens tegen die Geleerden.

N E B I.

En die andre, die ge my tegen goud hebt opgewogen, die telkens zey, wiens Zoon is hy? wiens Zoon is hy? en wie was de Vader, en de Grootvader, en de Overgrootvader? hy noemde dit, naar myn onthoud, Geslacht rekening. Heeft hy my niet willen doen afstammen, my, van den Groot-Vifir Ibrahim.

K A L E D.

Dat is een verschrikkelyk ongeluk! en wat nadeel doet u dit? 't is immers eeven veel of men van Ibrahim of van een' ander afstamt.

N E B I.

Gewis! ik weet dat wel; maar de prys....

K A L E D.

Wel? de Prys: ik heb hem je duur verkogt, ongetwyfelt, om dat hy my ook veel gekoft had. Het is lang geleden; ik was toen noch niet loos genoeg in myn' Handel; en kon ik raaden, dat de geenen, die my het meeste koften, van het minste nut zyn?

N E B I.

Een schoone reden! is het waarschyneelyk? is het mooglyk, dat er een Land zou zyn, daar men gek genoeg is.... Hoor 't is een Schelmse versooning, een schelmse versooning. Ik verwonder my niet dat men Fortuin maakt.

K A L E D.

Een Schelmse versooning! Fortuin! zeker! ja! groot Fortuin! denkt hy niet dat alles winst is? En de kwaade koopen, als 't u gelieft, die myn bederf zyn? Hebben ze niet honderde Am-
bagten

bagten waar van geen Sterveling begrip heeft? By voorbeeld! die koop van dien duitſchen Baron, waar van ik my tot heden nimmer koſt ontdoen, en die daar binnen noch myn broot eet. En die ryke Engelsman, die voor zyn Splint reisde, waar voor ik vyfhondert Sequy- nen weigerde, en die zich des andren daags voor myn oogen uit de Wereld hielp, en dus my myn geld ontvoerde; is dat niet beſchreijens waard? Die Wysgeer, zoo als men hem noemde; denk je dat men daar op wint? En heb ik op de laaste Markt te Tunis niet de gekheid be- gaan om een Procureur en drie Geestelyken te koopen, die ik my zelfs niet eens heb verwaar- digt op de Vertoonplaats te brengen. En die met den duitſchen Baron noch tot mynent zitten.

N E B I.

Vervloekte Misleider. Je denkt my door uw geſchreeuw te overbluffen. Maar de Kadi zal recht doen.

K A L E D.

Ik vrees niet voor je. De Kadi is een recht- zinnig, en doorzichtig Man, die den Handel voorſtaat, en die zeer wel weet dat die der Slaaven ten eenemaal gaat vervallen, dewyl al dergelyken van dag tot dag in waarde daalen.

N E B I.

Hoor toe! eenmaal, andermaal; wil je je Doſter weerneemen?

K A L E D.

Neen ik, op myne eer!

N E B I.

Goed! wy zullen zien.

K A L E D.

Ik ben 't getrooft.

VII. TONEEL.

KALED. DE SLAAVEN.

KALED.

WEl nu! gylieden? je ziet hoe veel moeite dat men heeft om je te verkoopen. Dat is een drommelse Karel! ik ben my zelf niet. 't Laat zig niet aanzien, dat er op deezen dag Kopers zullen koomen: gaan wy.... Wie hoort ik? Is 't ymant, die met my handlen wil?

VIII. TONEEL.

EEN OUDE TURK. De voorgaande

KALED.

WAt zou het! Het is niet met al. 't Is een Slaaf.

DE TURK.

Goeden dag Buurman! Is dat je overschot?

KALED.

Hou me niet op; gy zult niet koopen.

DE TURK.

Ik zal niet koopen? Ho, ho! dat zel je zien.

KALED.

Wat wil hy zeggen?

HILDESTEIN.

Ik beef!

DE TURK.

Heb je braaf Vrouwen? 't Is een Vrouw, die 'k bekeer.

KA.

K A L E D.

Welk een snaak in zyne jaaren!

D E T U R K.

Ey! daar is er maar eene.

K A L E D.

En noch is die voor u niet.

D E T U R K.

En waarom toch?

K A L E D.

Ik heb haar geweigert aan ryker als gy zyt,
Vriend!

D E T U R K.

Gy zult ze aan my verkoopen.

K A L E D.

Ja! Ja!

H I L D E S T E I N.

Hemel, zou het mooglyk zyn! hoe, die
ramqzalige....

D E T U R K

Hoe veel eifcht ge 'er voor?

K A L E D.

Vier hondert Sequynen.

D E T U R K.

Vier hondert Sequynen! dat is schriklyk duur.

K A L E D.

Wat drommel! Zy is een Fransche, daar kan
men altyd afkomen; een ygelyk vraagt my na
Fransche Vrouwen.

D E T U R K.

Laat my haar eens bekyken.

K A L E D.

O zy ziet er wel uit.

D E T U R K.

Zy staat de oogen neer: zy schreyd: zy maakt
my bewoogen, en evenwel 't is een Christen-
sche, dat is raar.... Kom aan! drie hondert
vyftig.

K A L E D.

Niet een minder.

D E T U R K.

Daar zyn ze.

K A L E D.

Neem haar méé.

H I L D E S T E I N.

Blyf! laas! Myn waarde Amelia! blyf.

K A L E D.

Zult ge my niet gaan beletten te verkoopen? Voorwaar! Ik zal nog geen moeite genoeg hebben om my van u te ontdoen. Gy Hollanders! de Mannen van dit Land begeeren u niet meer; gy zyt thans zoo veel niet waard als voorheen; men neemt tot uwent tegenwoordig te veel den aart der Franschen aan, die men weet dat gestadig om de Serrailen waaren, daar zy alles om waagen durven.

H I L D E S T E I N.

Gryzaart! gy komt my voor niet ten eenemaal ongevoelig te weezen: laat u bewegen! Misfchien hebt ge eene Vrouw; misfchien hebt gy Kinderen.

D E T U R K.

Ik? o neen!

H I L D E S T E I N.

By all', wat u dierbaar is! Schey ons niet van een! ... zy is myne Echtgenoot.

D E T U R K.

Zyne Echtgenoot! dat verandert de zaak. Maar, Kaled! in waarheid. indien zy zyne Echtgenoot is, neemt ge my te veel af.

H I L D E S T E I N.

Bewys my ten minsten de gunst van my nefens haar te koopen.

DE TURK.

Helaas! myn Vriend, ik deed dit gaarne, maar ik heb niet dan eene Vrouw nodig.

HILDESTEIN.

Ik zal u getrouwelyk dienen!

DE TURK.

Gy my dienen! Ik ben een Slaaf.

KALÉD.

Hoor je na hem?

ANDREAS.

Myn arme Meester! myne arme Meestresse!

AMELIA.

Welk een lot myn vriend!

HILDESTEIN.

Ik bidde u koop haar niet; de een of andre welgegoedde zal ons mooglyk beiden neemen.

DE TURK.

Dat is het ergste dat je ooit zou kunnen overkomen. Hy zou'er u den bewaarder van maaken.

HILDESTEIN, tegen Kaled.

Kunt gy niet eenige dagen nistfel verleenen?

KALÉD.

Uistfel! Men ziet wel dat gy niets verstaat van den Koophandel. Kan men my dit vergen? ik kan winst doen, en ik doe het.

HILDESTEIN.

Gerechte Hemel! moet dan... maar op wat wys zal ik een schepsel, als dit, tot mededogen brengen? Welk eene haudteering! welke zielen! zyn Evenmensch te verkoopen!

KALÉD.

Wat wil hy hier mee zeggen? Verkoopt gy lieden geen Negers? wel nu! Ik verkoop u... is dat niet het zelfde? Hier in is geen onderscheid altoos, dan het wit en 't zwart.

DE TURK.

Ik heb waarlyk geen moeds genoeg.

KA-

K A L E D.

Kom, kom, gy! zultge méé niet noch aan 't
huilen raaken. Ik hou het geld, gy kunt met-
uwe waar heen gaan, als 't u goeddunkt; het
wordt laat.

A M E L I A.

Vaarwel myn waarde! O smart. . .

H I L D E S T E I N.

Beminnelyke Amelia! ..

A M E L I A.

Ik zal dit uur niet overleeven!

K A L E D.

Dat gaat my niet meer aan.

H I L D E S T E I N.

Ik zal 't besterven . . .

K A L E D, *Hildestein terug stotende.*

Zacht wat, gy, bidde ik u! daar zou ik myne
rekening niet by vinden. Zet je méé niet noch
doen gelyk die Engelsman!

H I L D E S T E I N.

O Goon! waar om ben ik geketent?

A N D R E A S.

Ach! myne waarde Meestresse!

I X. T O N E E L.

K A L E D. H I L D E S T E I N. A N D R E A S. D E
S P A N J A A R D. D E I T A L I A A N. D E
D U I T S C H E R.

K A L E D.

D aar ben ik af in 't eind! hoe gelukkig is 't,
dat ik een versteent hart heb'. Zonder
zyn gereed geld zou ik, op myn eer, bezwe-
ken zyn, en hy had ze nooit gekreegen, zoo

B

was

was ik aangedaan. Seldrement! ik had daar mooy vier hondert sequynen verlooren als ik my had laten bewegen. Een, twee.... daar zyn er niet meer als vyf. O die zal ik wel kwyt raaken, die zal ik wel kwyt raaken.

X. TONEEL.

HASSAN. De voorgaande.

HASSAN, tegen Kaled.

Wel nu, Buurman! hoe gaat het met den Koophandel?

KALED.

Zeer slecht! 't is een bedroefde tyd (ter zyden.) Men moet zich altoos beklagen.

HASSAN.

Zie daar dan die arme ongelukkigen! ik kan hen allen niet verlossen; 't is my wel leed. Maar laat my ten minsten een goede keus doen in myne weldaad. Dit is een pligt, dit is een pligt. (Tegen den Spanjaard.) Uit wat Land zyc ge... gy? spreek! Gy hebt een zeer hoogmoedig voorkomen.... spreek dan....

DE SPANJAARD.

Ik ben een Edelman, een Spanjaard!

HASSAN.

Een Spanjaard! braave luiden! een weinig trots heeft men my wel-eer in Vrankryk gezegt.... uw staat...?

DE SPANJAARD.

Dat heb ik u reeds bericht: een Edelman.

HASSAN.

Edelman! Ik weet niet wat dat is, wat doet gy?

DE SPANJAARD.

Niets.

HAS-

HASSAN.

Des te erger voor u, vriend! gy gaat u zelve hier elendig verveelen.

tegen Kaled.

Gy hebt daar geen al te voordelige koop gedaan.

KALED.

Ben ik daar niet weer bedrogen! Een Edelman! dat is ongetwyffelt eeven of men zeide, Duitsch Baron. 't is ook uw eigenschuld, waarom gaat gy zeggen, dat ge een Edelman zyt? ik zal my nooit van u ontdoen kunnen.

HASSAN, tegen den Italiaan.

En gy, wie zyt gy, met uw zwarte tabbaartje? uw Vaderland?

DE ITALIAAN.

Ik ben van Padoûa.

HASSAN.

Padoûa? dat Land ken ik niet.... uw Ambagt?

DE ITALIAAN.

Ik ben een Rechtsgeleerde.

HASSAN.

Goed! maar wat is uwe byzondere bedieninge?

DE ITALIAAN.

My voor geld met eens anders zaaken te bemoeien; dikwils de allerkwaadste te doen gelukken, of ze ten minsten tien, vyftien, twintig jaaren te doen duuren.

HASSAN.

Een goed Ambagt! maar zeg my eens bewyft gy dien schoonen dienst aan hun die ongelyk, en aan de geen en die gelyk hebben zonder uitzondering.

DE ITALIAAN.

Voorzeker! de Rechtband is voor de geheele wereld.

HASSAN.

En dat duld men te Padoüa?

DE ITALIAAN.

Gewisselyk!

HASSAN, *lagchende.*

Een aardig Land. dat Padoüa! Men zal 't 'er zonder u wel stellen, verbeelde ik my. (*Tegen den Duitscher*) en wie zyt gy, met dat uitgerekken weezen?

DE DUITSCHER, *langzaam spreekende.*

Ik ben een Duitscher van geboorte, maar bevond my zedert eenige jaaren in Holland.

KALIED, *in drift.*

Geen Baron, zoo 'k hoop!

DE DUITSCHER.

O; neen en myne hoedanigheid wil dat ik al dat soort van luiden haate, om dat zy doorgaans te veel de wereld beminnen.

HASSAN.

Hoe! dat gy hen haat, om dat zy de wereld beminnen?... dat is een wondere hoedanigheid. En wat is uw handwerk?

DE DUITSCHER.

Ik ben een Geestelyke, een Zieken-trooster, een Schoolmeester.

KALIED.

Bewaar my! wat vang ik met deezen aan?... Maar daar valt me iets in; mischien koopt Nébi hem voor zyne Favorite.

HASSAN.

Gy zyt een Zieken-trooster! Gy waard dan wel bemint?

DE DUITSCHER

Helaas! 't behoorde zoo.....

HASSAN.

Wel nu?

D E D U I T S C H E R.

Men durft ons verachten, om dat een onzer wezentlykfte: grondbeginfels is dat wy de openbaare vermaaken doemen.

H A S S A N.

De openbaare vermaaken! dat begryp ik niet. En hoe noemt gy die?

D E D U I T S C H E R.

De fchouwfpelen, het danffen, het zingen, ja het lagchen zelf.

H A S S A N.

En waarom mispryft gy dat ook? of zyn al die uitfpanningen door de Regeerders, waar van gy de wetten moet gehoorzaamen verboden?

D E D U I T S C H E R

O neen! onze gemoedsgesteltenis leert ons dat misbruik; wy moeten de menfchen daar door tot hannen pligt brengen.

H A S S A N.

Dat is aardig! gy lieden fchildert dan den pligt der menfchen wel haatelyk af.... maar ondertuffchen verwondert het my, dat je zoo veel vermaaken uitzondert, die van vry erger gevolgen zyn.

D E D U I T S C H E R.

Maar....

H A S S A N.

Maar.... het gaatje ligt gelyk de meeste Doctoren, die all' wat zy zelf beminnen heilzaam noemen.

D E D U I T S C H E R.

Geensints, ik mag al wat ik zelf bemin daarom in een ander niet pryzen.

H A S S A N.

Wie zou dat denken? maar is dit al wat je weet?

DE DUITSCHER.

Ik kan leezen, en fehryven. Ik verfta my de *Orthographia*, de *Etymologia*, de *Profodia*, de *fyntaxis*, de *partes orationis*, en weet in de *Demonftatio* by uitftek wel te onderscheiden de *Tempus-prætorium*, *tempus-præfens*, en de *Tempus-futurum*. de geheele *Grammatica*....

HASSAN.

Genoeg! ik verftaa geen Latyn. En ik vrees dat uwe hoedanigheid, uwe grondbeginffels, en al uwe *grammatica* u hier van heel weinig nut zullen weezen.

KALEED.

Gy zyt de laafte Zieken-troofer die ik koop zal, dat zweer ik!

HASSAN, tegen *Andreas*.

En wat zyt gy?

ANDREAS.

Noch minder als niets, ik ben een arm man.

HASSAN.

Arm! gy doet dan niet met al?

ANDREAS

Eylzas! myn Vader was een boer, en dat ben ik ook geweest.

KALEED.

Goed! deze zyn 't die my myne fchaade moeten vergoeden.

ANDREAS.

Ik verbond my in het vervolg in den dienst van een Goeden Meefter; en dees is thans noch ongelukkiger als ik zelve.

HASSAN.

Dat kan weezen! hy heeft ligt geen spitten en ploegen geleert..... Maar gy zyt gekleed als een Hollander!

ANDREAS.

Dat ben ik ook.

HAS.

HASSAN.

Gy zyt een Hollander! De Hollanders zyn braave luiden; zy haaten niemant. Gy zyt een Hollander, myn vriend! dit 's my genoeg! dees is het die ik vry wil maaken.

ANDREAS.

Mildadig Mufelman! Indien het een Hollander is dien gy verlossen wilt, dan verkies een' ander als my; ik heb noch vader, noch moeder, noch vrouw, noch kinderen: ik ben aan den rampspoed gewend. 't Is my niet, dien gy 't meest beklagen moet; bevry myn' armen Meester!

HASSAN.

Uw Meester! wat hoor ik? welk eene edelmoedigheid... hoe! ... die Hollanders... maar zyn zy allen zoo als deezen? ... en waar is uw Meester?

ANDREAS, (*hem Hildestein wyzende.*)

Daar is hy, gy ziet hem in de uiterste wanhoop gestort.

HASSAN.

Dat hy dan spreek! ... Hy verbergt zich, hy wend het gezicht van my af; hy zwygt.

(*Hassan gaat na hem sos, en beziet hem, tegen wil en dank.*)

Wat zie ik! is het mooglyk! ik bedrieg my niet; hy is 't! hy is het zelve, 't is myn Verlosser.

(*Hy omhelst hem in verrukking.*)

HILDESTEIN.

O geluk! o onverwachte ontmoeting!

KALBD.

Hoe omhelzen zy elkander! Hy bemint hem, goed! Hy zal hem betaalen.

H A S S A N.

Ik ben my zelve niet. Myn Vriend! myn Weldoener!

K A L E D.

De Drommel! een Vriend! een Weldoener! dat is geld waard! dat is geld waard!

H A S S A N.

Maar bericht my toch hoe komt het.... Door welk geluk.... Wat zegge ik? myn geest is verwart.... Hoe! gy zyt de geen, gy zelve, ontrent wien ik my kwyten kan.. Ik deed belofte om alle jaaren een' Christen Slaaf vry te maaken: ik kwam om die belofte te volbrengen en 't is in u.....

H I L D E S T E I N.

Ach! myn Vriend, ken al myn' rampspoed!....

H A S S A N.

Rampspoed! daar is voor u geen rampspoed meer.

(Zieb na Kaled wendende.)

Kaled, hoe veel ben ik in uwen schuld om hem weg te leiden?

K A L E D.

Vyfhondert Sequynen.

H A S S A N.

Vyfhondert Sequynen? Ik beding u voor myn Vriend niet, Kaled! daar zyn ze.

H I L D E S T E I N.

Welk een goeddadigheid!

H A S S A N, *tegen Kaled.*

Ik ben u al verschuldigt wat ik hebbe, want gy zoud het my hebben kunnen eischen!

K A L E D.

Welk een gek ben ik! Dat is een goede les!

H A S S A N.

Laat ons slechts, bidde ik u! op dat ik my in het byzyn van myn' Weldoener vermaake?

K A -

K A L E D.

O dat is billyk ! dat is billyk ! Hy komt u gerechtelyk toe. Komt voort ; gy lieden ! volgt my.

A N D R E A S.

Vaarwel myn waarde Meester !

H I L D E S T E I N , *tegen Andreas.*

Wat zegt gy ? kunt gy denken Myn waarde Vriend , die arme Ongelukkige , gy zaagt hoe zeer hy aan my verbonden is ; gy zaagt zyne trouw , zyne gevoeligheid.

H A S S A N.

Gewis ! gewis ! Hy moet vry zyn.

K A L E D.

Dat is een Mensch ! Hoe verkwist hy het geld Dat ik die gelegenheid waarnam om myn' Duitschen Baron te doen lossen maar hy zal er niet aan willen.

H A S S A N , *hem geld geovende.*

Zie daar Kaled.

K A L E D , *het geld noziende.*

In waarheid dat is niet genoeg , Buurmna !

H A S S A N.

Hoe hondert Sequynen zyn niet genoeg. Een bediende

K A L E D.

O ! maar een bediende alles wel in gezien het is mensch als een ander.

H A S S A N.

Defstig ! daar hebben wy nu de zedekunde.

K A L E D.

En daar en boven een getrouwe Bediende , die een gevoelig hart heeft , die werken kan , die de aarde weet te beploegen , die geen Edelman is op myne eer

H A S S A N . *eenige Sequynen geovende.*

Houdaar ! Laat ons in vrede ! Waar wacht je na ? Wat begeert gy ?

K A L E D.

Hoor, Buurman! Het is, dat ik tot mynent een' armen Ongelukkigen heb, een braaf Man, die sedert drie jaaren op water en brood leeft, het hart doet 'er ymant zeer van, dat heet een Duitfch Baron, gy, die zoo goed zyt, behoort de.....

H A S S A N.

Ik kan de gantsche Wereld niet bevryen.

K A L E D.

Half verlies?

H A S S A N.

't Is onmogelyk!

K A L E D.

Wanneer ik zey dat ik met dien Man zou blyven zitten!... O! eer ik my zelve ooit weer zoo een pots speel.... Wel-aan, Heer van 't Recht, Edelman, Zieken-trooster, gaat daar binnen, gaat slaapen; ik moet myn avondmaal houden.

XI. T O N E E L.

HASSAN. HILDESTEIN. ANDREAS.

H A S S A N.

KOm, myn waarde Vriend! dat ik u aan myne Vrouw vertoone! Weet je dat ik getrouwt ben? aan u ben ik dat verschuldigt. En gy? die Jonge Juffer, die gy te Maltha moest gaan haalen?

H I L D E S T E I N.

Ik heb haar verlooren.....

H A S S A N.

Wat zegt gy?

HIL-

HILDESTEIN.

Ik bragt haar naar Marseille, om haar daar te trouwen, en haar vervolgens, naar het verëffen myner zaaken, naar myn Vaderland te voeren; zy werd met my gevangen genoomen.

HASSAN.

Wel nu is 't de Armeniër, die haar heeft opgekocht?

HILDESTEIN.

Ja!

HASSAN.

Gaan wy dan schielyk....

HILDESTEIN.

Zulks is te laat; de Barbaar heeft haar reets weer verkocht.

HASSAN.

Aan wien?

HILDESTEIN.

Dit is my onbekent. Een Slaaf van den een of andren Ryken heeft haar aan myn armen ontrukkt.

HASSAN.

Rampspoedige! dat zal mooglyk voor een Pacha weezen! is zy schoon?

HILDESTEIN.

Of zy schoon is? laas!

XII TONEEL.

ZAYDE. De voorgaande.

ZAYDE.

GY laat my wel lang alleen, myn Hassan! wel nu? Uw Christen Slaaf?

HAS-

HASSAN.

Myn Slaaf! ... Het is myn Vriend, myn Verloffer, die ik u hier aanbied; ik hebb' het geluk gehad, om hem op myn' beurt vry te maaken.

ZAYDE.

Vreemdeling! ik ben u het geluk myn's levens verschuldigt.

XIII. TONEEL.

FATME'. De voorgaande.

FATME'.

IS het tyd? zal ik haar hier laten komen?

ZAYDE.

Ja! gy kunt.....

XIV. TONEEL.

HASSAN. ZAYDE. HILDESTEIN.
ANDREAS.

HASSAN.

WAt willen die geheimen zeggen?

ZAYDE.

Gy verdacht my straks van minnenyd, myn Vriend! Ik ga u een blyk geeven van myn vertrouwen. Ik heb my van uwe weldadigheden bedient, om een Christen Slavin te koopen. Ik
kom

kom ze u aanbieden, op dat zy haare vryheid
aan u te danken hebbe.

XV. T O N E E L.

HASSAN. ZAYDE. HILDESTEIN. AN-
DREAS. FATME'. Een Christen SLA-
VIN, in Turkse Kleding, met een
Sluyer over 't Weezen.

Z A Y D E.

DAar is zy. Slaa het oog op het alleraan-
doenlykste voorwerp, dat men ooit zach;
de aanminnigste schoonheid in het midden van
den rampspoed.

H A S S A N, *(toetreedende, en den
Sluyer oplichtende.)*

Welk een bekoorlykheid! wie zou geen me-
dedoogen hebben?

H I L D E S T E I N.

Amelia! Hemel!

(Hy vliegt haar in de Armen.)

A M E L I A, *(in blydschap.)*

Wat zie ik? Myn waarde Hildestein!

H I L D E S T E I N.

Beminnelyke Amelia! Gy zyt in vryheid! ik
ben zulks mede. Gy zyt by uwe weldoenster,
by mynen Verlosser.

*Hy gaat schielyk na Hassan, en ombelst hem, en
wil vervolgens Zayde ombelzen, welke uit zedig-
heid achteruit wykt.*

H A S S A N, *(tegen Hildestein.)*

Kus haar! kus haar! die vervoering is pryslyk.

*(Tegen Zayde, die zich verleg-
gen toont.)*

Dit

Dit is de gewoonte der Hollanderen, myn waarde Zayde!

AMELIA, (*tegen Zayde.*)

Ik ben u alles verplicht, Mevrouw! waarom kan ik aan u myn leeven niet opofferen?

ZAYDE.

't Is aan my, om u dankbaarheid te bieden; gy zyt my niet dan uwe eige vryheid verplicht; ik ben die van myn Echtgenoot aan den uwen verschuldigt.

AMELIA.

Hoe! 't is hy.....

HASSAN.

O! dit alles is ongelooflyk!.. Maar wat ik zeggen wilde gy zyt niet getrouwt?

HILDESTEIN.

Gewislyk neen! wy zullen het niet zyn dan by onze wederkomst. Een haarer Moeyen vergezeld ons; zy is op de reis gestorven.

HASSAN.

Schielyk! schielyk! een Kadi! een Kadi! Ho! wat zegge ik? het kan niet wezen; het is dat Kleet dat my in de ruymering bragt.

HILDESTEIN, (*tegen Amelia*)

Myn schoone Musulmannetje! wanneer zullen wy in het Christenland zyn!... Helaas! Hemel! onze arme Meegezellen?

HASSAN.

O was ik ryk genoeg..... Maar alles wel ingezien, die Rechtsgeleerde, die Zieken-trooster, en die andren dat kan niet veel kosten, niet waar?

HILDESTEIN.

Och neen? wy zullen ze goedkoop hebben.

FATME.

Dat is gewis! Ik ontmoette zoo even den

Ar-

Armeniër; hy zal bly zyn als hy er maar voore gereed geld af kan komen.

H I L D E S T E I N.

Ten andren! ik hebb' middelen, en ik beloof my wel....

H A S S A N.

Kom laat ons vry maaken!

(tegen Fatmé.)

Ga hen haalen: dat zy deelen in ons genoegen! dat zy gelukkig zyn, en dat zy ons vergeeven, dat wy een Tulbant, in plaats van een Hoed draagen.

Fatme geleid den Armeniër, gevolgt door de Slaaven, die in het Stukje gezien zyn, en door de geenen, waar van gesproken is. Zy maaken een Dans uit, en bewyzen hunne dankbaarheid aan Zeyde, aan Hassan en aan Hildestein.

E I N D E.

17

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON
FROM THE FOUNDATION
TO THE PRESENT
BY JOHN STOW
1618

LONDON

1618

W. B. S. P.